

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 505.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796475726176/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

- 65 *Merite*: fortjeneste. – *fortæret*: brugt. – *æstimeres*: agtes, respekteres. – *Depenser*: udgifter. – *Vous avez raison*: fr.: De har ret. – *Cela s'entend*: fr.: det lader sig høre.
- 66 *ændelig*: visselig, nødvendigvis. – *Lyder*: laster, fejl. – *Ah dites hardies- sement*: fr.: åh, sig blot frit frem. – *Baissemains*: fr.: håndkysser.
- 67 *quels sots*: fr.: hvilke tåber. – *Qualites*: fr.: egenskaber. – *Homme*: fr.: mand. – *Somme*: nogle. – *Hans Wiirst*: se n.t.s. 14. – *Strympe-Kiger*: person, der kigger efter dameben; skortejæger. – *Mark-Skeier*: markedsøgler el. -handlende, der råbende gør reklame for sig. – *Styld-teganger*: person, der taler højtravende, unaturligt. – *Capriolskærer*: badutspringer, se også n.t.s. 24. – *Petit Maître*: fr.: laps. – *Manaut*: fr.: slyngel. – *Spillyngel*: (også:) slyngel, skurk. – *Stratenjuncker*: dagdriver og modeherre. – *Harlequin*: stående klovnfigur i den ital. maskeko- medie, klædt i en spraglet (opr. pjalte-)dragt. – *Je Tencasnej ton tete*: fejlfuldt fr.: jeg vil knuse dit hoved. – *Spindelhuset*: straffeanstalten for kvinder. – *Slutteriet*: gælds fængsel. – *svaret bogelig Skat og Tynge*: betalt de skatter og afgifter, der påhvilede en borger.
- 68 *keener*: vender. – *Skilling*: 1/16 mark, se også n.t.s. 11 og 46. – *Staa- derkongerne*: gadebetjentene. – *Daarekisten*: galeanstalten. – *det er hende got nok*: det har hun rigtig godt af, det har hun ærlig fortjent. – *klaar sig (...) bag Øret*: at klø sig bag øret udtrykker forlegenhed el. eftertænksomhed. – *Efterspøsel*: forespørgsel. – *Fort*: straks. – *Li- vre*: gl. fr. mønt (ca. 1 franc).
- 69 *Grammavis*: af fr.: grand merci, mange tak. – *smør sine Støvler*: stik- ker af, forsvinder. – *kagstryge*: offentlig piske (alm. straf for mildere kriminalitet). – *Peste!*: fr.: forbandet! – *mig paa Halsen*: på nakken af mig, efter mig.
- 70 *Manaut*: fr.: slyngel. – *paa Kaalen*: oven på k., efter at have spist k. – *honnet Homme*: fr.: se n.t.s. 56.
- 72 *Monsieur (...) point d'argent*: fr.: min herre, jeg har ingen penge. – *Haand*: underskrift (på gældsbevis). – *vist nok*: helt sikkert. – *Allons!*: fr.: kom så! – *Monsieur (...) Serviteur*: fr.: min herre, (jeg er) Deres ydmygte tjener (ærbødigt – her ironisk – afskedshilsen).
- 73 *Poltron*: kujon. – *Allons retirons (...) Fleche*: fr.: lad os gå, lad os søge tilflugt hos fru la F. – *Protection*: beskyttelse. – *u-poleret*: udannet. – *mais voila (...) d'Espang*: forkvaklet fr.: men dér kommer jo fru la F's kammertjener hr. d'E. – *Monsr.*: fr.: monsieur, hr.
- 74 *allons! de pechons!*: ukorrekt fr.: lad os komme af sted! lad os skynde os! – *adieu (...) civile*: fr.: farvel min kære hr. d'E. Jeg siger Dem tusind tak for Deres høflighed.
- 75 *habile*: fr.: dygtig. – *Fæstemøe*: pige, kæreste. – *favorisere*: begunstige og støtte. – *Machine*: intrige. – *Hændelse*: tilfældighed. – *daarlig*: tåbe- lig. – *examinere*: undersøge. – *contribuerer*: bidrager. – *Berthe Tot*: den

- da. adelsdame Birgitte Thott udgav 1658 en da. oversættelse af den rom. filosof Senecas (3-65 e.v.t.) værker. – *Senecus*: Marthes fejl for: Seneca.
- 76 *forloren Søn*: fortabt, fordærvet søn, udtrykket henviser til Jesu lignelse i Luk. 15,11-32. – *Dame tres celebre (...) Franca*: ukorrekt fr.: meget bekendt og vidt berømt dame i Frankrig. – *A Monsr. Monsieur (...) la Fleche*: fr.: til Hr. J.d.F., adelsmand & storfavorit af Fru la E; i senere udgaver (fra 1724, 1731 og 1743) har Holberg tilføjet flg. titel til Mme la Fleche: »Courtisane tres renomée, dans la cour de France» (*Saml. Skr.* (se bibliografi s. xxx) XVIII, p. 146); hermed vindes den komiske pointe, at Jean ikke klargør sig betydningen af ordet »kurtisane» (: mondæn prostitueret), men lader sig blænde af ordets oprindelse af fr. cour: hof.
- 77 *Je suis (...) Copenhagen*: fr.: jeg er Deres J.d.F., parisisk adelsmand. København. – *18. Majus*: lat.: 18. maj; månedens lat. navn er efter tidens brevkik.
- 78 *en Stilling*: en smule, »en klats». – *Abe-Spil*: narrestreger. – *Elben*: Holstens og dermed det da. monarkis daværende sydgrænse. – *Scaven*: Skagen.

Jeppe paa Bierget

- 79 *Bierget*: hvilken lokalitet der kan være sigtet til med dette stednavn har været omdiskuteret, men intet forslag har kunnet opretholdes med sandsynlighed (jvf. Carl S. Petersen: *Holberg i Sorøgnen*, (1924), s. 5-10); der er da blot tale om en opdigtet (fiktiv) landsby et sted på Sjælland.
- 80 *M.*: forkortelse for r.: Monsieur: hr. – *Gram (...) Schou*: navnene på de skuespillere, der medvirkede ved komedien førsteopførelse. – *Mad.*: forkortelse for fr.: Madame: fru.
- 81 *Herret*: herred, landområde under samme (juridiske, delvis også kirkelige) administration. – *Hr. Poul*: præsterne betegnedes i sognet med hr. + fornavn. – *Land-Gilde*: fæstebondens afgift til herremanden (godsejeren) for brugsret til jorden. – *Offier*: menighedens foreskrevne pengegave til præst og degn ved højtiderne, reelt en kirkeskat. – *Boerskab*: indbo, bohøve. – *stog sig om Munden*: udtryk for forlegenhed. – *Ridefogden*: herremandens godsförvalter. – *Ritualen*: bog indeholdende forskrifter for gudstjenesten og for kirkelige handlinger; her gælder det vielsestritualet, som citeres i den flg. sætning. – *derimod*: på den anden side. – *Fæstebrev*: kontrakt mellem fæstebonde og godsejer; herved fastsættes fæsterens brugsret til jord